

ROOKVRIJE ZORG IN DE GGZ

VAN *IDEE* NAAR INVOERING

Linda de Heer – Adviseur juridische zaken
9 oktober 2025



INHOUD

- **Context en aanleiding**
- **Startpunt GGZ NHN (2020 – 2024)**
- **Juridisch kader (1/2)**
- **Uitspraak GGzEindhoven**
- **Het uiteindelijke beleid GGZ NHN (2024 – 2025)**
- **Definities**
- **Uitspraken als steun**
- **Juridisch kader (2/2)**
- **Lessen en Tips**
- **Vragen**

CONTEXT EN AANLEIDING

- Rookvrije generatie
- Nationaal Preventieakkoord
- Tabaks- en rookwarenwet

STARTPUNT GGZ NHN (2020 – 2024)

- Eerste ideeën en gesprekken
- Inventarisatie knelpunten (cliënten, medewerkers, bezoek, buitenruimtes)
- Dilemma's: autonomie vs. gezondheid, rechtvaardigheid, haalbaarheid

JURIDISCH KADER (1/2)

- Artikel 10 Tabaks- en rookwarenwet: instellen/aanduiden/handhaven rookverbod
 - b. in een gebouw of inrichting, dat onderscheidenlijk die in gebruik is bij een instelling of vereniging voor gezondheidszorg, welzijn, maatschappelijke dienstverlening, kunst en cultuur, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs: degene die – anders dan in een hoedanigheid als bedoeld onder a – over dat gebouw of die inrichting het beheer heeft;
- Artikel 6.2 Tabaks- en rookwarenbesluit: uitzonderingen mógelijk voor open lucht & persoonlijke levenssfeer
- Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst: zorgplicht, veilige behandelomgeving
- Arbowet: veilige en gezonde werkplek voor medewerkers

UITSPRAAK GGZ EINDHOVEN

- HR 7-7-2023 (ECLI:NL:HR:2023:1048)
 - Klacht ontvankelijk: ook over rookverbod buiten als dit (afwijkend) beleid is t.o.v. huisregels.
 - Terugwijzing: onderzoek of algeheel rookverbod dwingend uit regelgeving volgt; zo niet, toets noodzakelijkheid onder Wvggz art. 8:15.
- Rb Oost-Brabant 30-11-2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564)
 - Geen wettelijke plicht tot algeheel rookverbod per 1-7-2022.
 - Algeheel rookverbod = huisregel; GGzE niet aangetoond noodzakelijk voor ordelijke gang/veiligheid (art. 8:15 Wvggz) → klacht gegrond.
- Rb Oost-Brabant 7-6-2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235)
 - Opnieuw klacht gegrond;
 - Schadevergoeding naar billijkheid (€1.400).

HET UITEINDELIJKE BELEID GGZ NHN (2024 – 2025)

- Governance: besluitvorming in de organisatie, cliëntenraad en OR betrokken
- Kern: volledig rookvrij, binnen én buiten
- Voor cliënten, medewerkers, bezoekers
- Geen rookruimtes, geen uitzonderingen
- Heldere communicatie, participatie en ondersteuning bij stoppen

DEFINITIES (VOOR UITVOERBAARHEID)

- Privéruimte: wat valt eronder?
 - “de ruimte moet zijn bedoeld en ingericht om langer dan 6 maanden te verblijven én exclusief door de cliënt worden gebruikt.
 - Is dat het geval? Dan wordt de ruimte gezien als privéruimte.”
- Open lucht: binnentuin, balkon, terrein
- Autonomie: recht eigen leven in te richten ↔ zorgplicht & veiligheid, persoonlijke integriteit

UITSPRAKEN ALS STEUN (1/4)

- Klachtencommissie GGZ Amsterdam en omstreken
- Rechtbank Amsterdam
- RSJ-uitspraken: rookvrij in forensische zorg

UITSPRAKEN ALS STEUN (2/4)

Klachtencommissie GGZ Amsterdam en omstreken (18 februari 2025)

- Commissie bevoegd, want rookverbod staat in de huisregels (art. 10:3 jo. 8:15 Wvvggz).
- Binnen/kamer/balkon/terrein: rookverbod toegestaan (TRW art. 10; balkon/binnenterrein = ‘gebouw’)
 - Kamer ≠ uitzondering ‘persoonlijke levenssfeer’
Geen duurzaam/exclusief privéverblijf; bovendien hebben medewerkers toegang (art. 8:14 Wvvggz) → rookverbod op kamers is verplicht.
 - Zelfs als kamer wel privé zou zijn
Werkgeversplicht rookvrije, veilige werkplek; rook lekt naar afdeling; ventileren beperkt; brandrisico → rookverbod in huisregels verenigbaar met art. 8:15 Wvvggz.
 - Feitelijk onderdeel van het gebouw (overdekt/ommuurd) → wettelijk rookverbod; niet aan te merken als buitenterrein (verwijzing NVWA-richtlijnen).
- Begeleid wandelen buiten: huisregels rijken niet buiten de accommodatie; noodzaak/proportionaliteit onvoldoende onderbouwd → rookverbod tijdens begeleid wandelen niet toegestaan via huisregels.
- Conclusie: klacht gegrond voor wandelen onder begeleiding; ongegrond voor binnen/kamer/balkon/terrein

UITSPRAKEN ALS STEUN (3/4)

Rb Amsterdam (10 juni 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:3866)

- Begeleid wandelen = onderdeel behandeling → ‘accommodatie’ strekt zich tijdelijk uit naar buiten
 - Huisregels mogen rookverbod tijdens begeleid wandelen bevatten
- Belangenafweging: zelfbeschikking (Gw art. 10/EVRM art. 8) ↔ lichamelijke integriteit (Gw art. 11) & Arbowet.
 - Zwaarder gewicht voor bescherming niet-rokers/medewerkers
 - Rookverbod is gerechtvaardigde inbreuk op zelfbeschikking
- Nationaal Preventieakkoord ondersteunt rookvrije GGZ
- Noodzakelijk, proportioneel, uitvoerbaar: algemene regel voorkomt onrust/ongelijkheid; alternatieven onvoldoende
- Uitkomst: beroep gegrond; rookverbod tijdens begeleid wandelen toegestaan in huisregels

UITSPRAKEN ALS STEUN (4/4)

Raad voor de strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (RSJ) – 21 maart 2025

- Algeheel rookverbod (binnen, buiten, kamers, begeleid verlof) niet in strijd met TRW/Trb en hogere regelgeving
- Roken ≠ grondrecht
 - Zelfbeschikking (art. 10 Gw/ art. 8 EVRM) wordt begrensd door lichamelijke integriteit van niet-rokers/medewerkers (art. 11 Gw) → meerroken geeft ernstige gezondheidsrisico's.
- TRW/Trb: uitzonderingen (open lucht/persoonlijke levenssfeer) creëren geen plicht om roken toe te staan
- Alternatieven onvoldoende
 - Roken op kamer (zelfs met dichte deur) → blootstelling/veiligheidsrisico's.
 - Buitenrookplek → praktische onmogelijkheid, samenscholing/contrabande, ongelijkheid tussen patiënten.
 - Ventilatie → niet haalbaar/ineffectief.
- Arbowet, orde & (brand)veiligheid, behandelbelang → verbod gerechtvaardigd
- Uitkomst: beroep gegrond; beklagcommissie vernietigd; klager alsnog niet-ontvankelijk

JURIDISCH KADER (2/2)

- Artikel 10 Tabaks- en rookwarenwet: instellen/aanduiden/handhaven rookverbod
 - b. in een gebouw of inrichting, dat onderscheidenlijk die in gebruik is bij een instelling of vereniging voor gezondheidszorg, welzijn, maatschappelijke dienstverlening, kunst en cultuur, sport, sociaal-cultureel werk of onderwijs: degene die – anders dan in een hoedanigheid als bedoeld onder a – over dat gebouw of die inrichting het beheer heeft;
 - c. in een ruimte, gebouw of inrichting waar een werknemer zijn werkzaamheden verricht of pleegt te verrichten: de werkgever van die werknemer**
- Artikel 6.2 Tabaks- en rookwarenbesluit: uitzonderingen mógelijk voor open lucht & persoonlijke levenssfeer
- Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst: zorgplicht, veilige behandelomgeving
- Arbowet: veilige en gezonde werkplek voor medewerkers

LESSEN EN TIPS

- Duidelijke stip op de horizon
- Begin klein, bouw stap voor stap uit
- Betrek medewerkers en cliënten
- Juridische kaders = steun, niet stok
- Meerdere locaties? Bekijk het de kaders eerst per locatie
- Stel duidelijk beleid op voordat je invoert, en blijf het steeds vernieuwen
- Wees duidelijk: geen uitzonderingen

AFSLUITING

ROOKVRIJE ZORG IS GEEN VERBOD, HET IS EEN KEUZE VOOR GEZONDHEID

Vragen?

VOLG ONS OP



@ggznhn



@GGZNoordHollandNoord



@ggz-nhn



@ggznhn

WWW.GGZ-NHN.NL

